

Helsingfors

Utvecklingsplan för fostran och utbildning för invandrare 2018–2021

Utgivare:
Helsingfors stad
Fostran och utbildning

Bilderna är illustrationer från bildbanker.

Fotografer:
Jonas Tana
Mari Thorin, Rhinoceros Oy
Kimmo Brandt

Utvecklingsplan för fostran och utbildning för invandrare 2018–2021

Inledning

Sektorn för fostran och utbildning är stadens mångsidigaste och mest betydande sektor när det gäller invandring. Mångfalden i befolkningen syns i daghem, skolor och läroinrättningar där olika identiteter, språk, religioner och kulturer lever parallellt och tillsammans. Andelen Helsingforsbor med utländsk bakgrund kommer att öka från var sjätte till var fjärde invånare fram till år 2030.

Vi har goda möjligheter att främja att alla barns, ungas och vuxnas potential förverkligas. Statistik och undersökningar visar att andelen personer med utländsk bakgrund bland de som inte har utbildning eller arbete är stor, att deras inlärningsresultat ofta är svagare än den infödda befolkningens och att det finns betydliga skillnader i levnadsstandard mellan personer med finländsk respektive utländsk bakgrund. Det som avgör är hur vi säkerställer obrutna lärstigar, utvecklar lärmiljöerna, bedriver språkmedveten undervisning och stärker personalens kompetens. Vi fäster också uppmärksamhet vid utbildning, sysselsättning och delaktighet för de lärande födda i Finland med utländsk bakgrund.

Den här utvecklingsplanen för fostran och utbildning för invandrare 2018–2021 baserar sig på Helsingfors

stads strategi för åren 2017–2021. Utvecklingsplanen har utarbetats tillsammans med experter vid stadskansliet. Åtgärderna i utvecklingsplanen togs fram inom ramen för fyra olika verkstäder med samutveckling som metod. I verkstäderna deltog sammanlagt omkring 350 anställda och studerande inom småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, utbildningen på andra stadiet och det fria bildningsarbetet. Dessutom deltog experter från andra sektorer och föreningar i verkstäderna. Resultatet av processen blev nästa hundra åtgärdsförslag för vilka utkristalliserade sig 3 huvudteman, 13 mål och 28 åtgärdsdelar.

Utvecklingsplanens mål och åtgärder gäller alla som jobbar inom sektorn för fostran och utbildning, från småbarnspedagogik till fritt bildningsarbete och i fråga om såväl finska som svenska tjänster. I utvecklingsplanen använder vi termen verksamhetsställe för daghem, lekparker, skolor, läroinrättningar, institut och förvaltning.

Alla behövs för att genomföra utvecklingsplanen för fostran och utbildning för invandrare. Tillsammans kan vi!

Begrepp

I den här utvecklingsplanen använder vi begreppet person med utländsk bakgrund och vid behov används specifikt invandrare eller personer med främmande modersmål. Enligt Statistikcentralens klassificering är personer med utländsk bakgrund de personer vars enda kända förälder eller båda föräldrar är födda utomlands. Personer med utländsk bakgrund kan delas in i utrikes födda (invandrare) och i Finland födda (andra generationen). Personer med finländsk bakgrund är alla som har minst en förälder som är född i Finland.

Med personer med främmande modersmål avses personer för vilka det statistikförda modersmålet är något annat än finska, svenska eller samiska. Många typer av statistik som är viktiga för sektorn för fostran och utbildning fås tills vidare fram endast enligt modersmål. Statistikföring enligt modersmål inbegriper vissa problem som kommer att bli alltmer märkbara i framtiden. Många med främmande modersmål talar

också finska eller svenska väl medan en del som registrerats som finsk- eller svenskspråkiga talar språket sämre. Statistiksystemen ger inte alltid möjlighet att anmäla fler än ett språk.

Språkmedvetenhet är ett begrepp som används både i planen för småbarnspedagogik och i olika läroplaner. Språkmedvetenhet lägger grunden för en kulturell mångfald som uppskattar olikhet. Den parallella användningen av olika språk i vardagen i olika gemenskaper ses som naturlig och inom gemenskapen vidkänns allas rätt till sitt eget språk, sin egen kultur, religion och livsåskådning. I en språkmedveten gemenskap förstår man den centrala rollen språk intar för lärande, samspel och samarbete samt i förmandet av identiteten och socialiseringen i samhället. I en språkmedveten gemenskap är varje medarbetare medveten om att hen är en språklig modell för de lärande och fäster uppmärksamhet vid sitt eget språkbruk i olika situationer.

Statistisk information

Antalet barn med utländsk bakgrund i den finskspråkiga småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och grundskolorna har fördubblats under de senaste tio åren. Andelen barn med främmande modersmål inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen är nu omkring 20 procent. Även i yrkes- och gymnasieut-

bildningen har antalet studerande med främmande modersmål ökat.

Andelen studerande med främmande modersmål är nu 33 procent inom yrkesutbildningen och 13 procent inom gymnasieutbildningen. De vanligaste främmande språken är somaliska, ryska, estniska, arabiska och kurdiska. De senaste åren har antalet och de relativa andelarna barn och ungdomar med utländsk bakgrund även ökat i svenskspråkiga daghem, skolor och vid läroinrättningar, även om siffrorna fortfarande är små. (Bilaga 1)

Vision

Helsingfors är världens mest storslagna plats för att lära sig

Huvudmål i utvecklingsplanen

1. Alla Helsingforsbor har jämlika och tillgängliga möjligheter till fostran, utbildning och yrkesliv.
2. Lärmiljöerna, de pedagogiska lösningarna och handledningen bidrar till att inlärningsresultaten bland personer med utländsk bakgrund förbättras så att de motsvarar inlärningsresultaten hos den infödda befolkningen.
3. Verksamhetskulturen skapar delaktighet, och den grundar sig på att alla är värdefulla, jämlika och ges förtroende samt på att de som lär sig kan påverka sina egna möjligheter.
4. Personalens kompetens är språkligt medveten och beaktar kundernas mångsidiga behov.

Huvudteman i utvecklingsplanen

1. Förutsättningar och stöd för inläringen
- 2.Handledning, rådgivning och övergångar
3. Kompetensutveckling och rekrytering

1. Förutsättningar och stöd för inläringen

Mål

- a) Inlärningsresultaten för elever och studerande med utländsk bakgrund följs upp systematiskt och de förbättras.
- b) Undervisningen i finska eller svenska som andraspråk (S2) och den förberedande undervisningen är av hög kvalitet och främjar lärandet.
- c) Lärmiljöerna och undervisningsmaterialen är språkligt medvetna, använder aktuell teknologi och främjar lärandet bland personer med utländsk bakgrund.
- d) Diskriminering och rasism åtgärdas och upplevelser av diskriminering och rasism hos de lärande minskar.
- e) Samarbetet med vårdnadshavarna och det mångprofessionella samarbetet stöder inläringen och integreringen.

Åtgärder

- Kartläggning och utveckling av informationsresursen som sektorn för fostran och utbildning har om lärande med utländsk bakgrund.
- Deltagande i nationella och/eller internationella uppföljningsstudier som ger systematisk kunskap om inlärningsresultat bland elever och studerande med utländsk bakgrund. Utgående från inlärningsresultaten riktas åtgärder dit där de behövs.
- Sammanställning av god praxis och effektiva åtgärder för att rikta finansiering för positiv särbehandling.
- En gemensam modell för bedömning utarbetas för att rikta S2-undervisningen rätt. Pedagogiken i och verktygen för S2-, förberedande och modersmålsundervisning utvecklas till stöd för funktionell språkundervisning. S2-lärarna inom alla servicehelheter samlas regelbundet för samutvecklingsprojekt, vilket gör det möjligt att dela med sig av god praxis och kollegialt lärande. Den pedagogiska och språkligt medvetna kompetensen delas digitalt i en materialbank. Utvecklingsdagar för S2-undervisningen ordnas årligen.
- Undervisningsvideor görs på de lärandes eget språk och på lättfattligt språk för olika undervisningsämnen. Behovskartläggningen görs i samarbete med de lärande och deras vårdnadshavare.
- Metoder utvecklas för tidig inläring av finska/svenska och för användningen av det egna modersmålet i olika lärmiljöer och i samarbete med andra sektorer (Kultur- och fritidssektorn, Social- och hälsovårdssektorn).
- Olika former av läxhjälp och annan fri verksamhet som stöder inläringen införs på olika stadier och metoderna utvecklas tillsammans med de lärande. En modell med läxklubb för vårdnadshavare och barn testas i pilotförsök där invandrarvårdnadshavares möjlighet att stödja sina barns skolarbete på sitt eget modersmål i hemmet stärks.

- Elev- och studerandevården sammankallar en förvaltningsövergripande utvecklingsarbetsgrupp som kartlägger aktuell information om särskilda frågor som inverkar negativt på inläringen bland dem som inte-geras, till exempel hedersvåld och trauman. Utvecklingsgruppen delar ut information för användning vid verksamhetsställena och samordnar olika aktörers processer.
- Verktyg för identifiering och förebyggande av diskriminering och rasism utvecklas genom användningen av programmet Enligt Mig, Enligt Dig. Åtgärder för att minska diskriminering och göra slut på rasism planeras och genomförs tillsammans med eleverna.
- Handledning, kamratstödsgrupper och kurser i svenska och finska för hemmavarande föräldrar etableras inom basverksamheten.

2.Handledning, rådgivning och övergångar

Mål

- a) Kommunikationen är tydlig och vid behov lättläst och flerspråkig.
- b) Handledningen och rådgivningen under studierna är av hög klass.
- c) Handledningen och rådgivningen kring möjligheterna inom utbildningsstigarna för personer med utländsk bakgrund är enhetlig och aktuell.
- d) Lärstigarna är obrutna, leder till examina, sysselsättning och ett aktivt samhällsliv.

Åtgärder

- Huruvida kommunikationen är tydlig testas bland kunderna. Tjänsterna synliggörs flerspråkigt och via olika kommunikationskanaler. Videor tas fram om olika tjänster, såsom undervisning i eget modersmål, gymnasieförberedande utbildning samt kurser i finska och svenska. Åtgärderna preciseras i kommunikationsplanen.
- Tjänsterna planeras och utvecklas tillsammans med de lärande och vårdnadshavare med utländsk bakgrund. Verksamhetsställena sörjer för mångsidig och språkligt medveten introduktion så att vårdnadshavare med utländsk bakgrund kan använda de digitala kommunikationskanalerna (t.ex. Wilma).
- De tjänster sektorn för fostran och utbildning erbjuder presenteras årligen vid evenemanget Lärstigar i Helsingfors som är avsett för handledande aktörer, kunder och vårdnadshavare. Under evenemanget ges också flerspråkig rådgivning och handledning.
- En stödmodell för integrationen av dem som flyttat till Finland som barn eller unga och anvisningar för det tidiga skedet på deras lärstig utarbetas för verksamhetsställena. Stödmodellen utarbetas i samarbete med de lärande och deras vårdnadshavare.
- En modell och anvisningar för fostrans- och utbildningsmöjligheter samt integration på svenska utarbetas för verksamhetsställena.
- Modellen för flerspråkig handledning utvecklas till stöd för den grundläggande utbildningen för elever med utländsk bakgrund och modellen testas som pilotförsök på andra stadiet och inom småbarnspedagogiken.
- I nätverket för handledning inom den grundläggande utbildningen och inom studier på andra stadiet delar man ut aktuell information om handledning under studietiden, om möjliga utbildningsstigar och om god handledningspraxis bland nyligen invandrade för att säkerställa smidiga utbildningsövergångar.

- En centraliserad enhet för servicerådgivning grundas för att vuxna invandrare smidigare ska kunna vägledas till olika utbildningar och därigenom ut i arbetslivet.
- För att säkerställa kvaliteten på vägledningen till och handledningen inom sektorns tjänster utvecklas och utvärderas handledningsprocesserna.
- Processen för att identifiera och erkänna kompetens förenhetligas och förtydligas; verktyg och metoder till stöd för detta utarbetas.
- Verksamheten vid kompetenscentret Stadin osaamiskeskus erbjuder stigar med komplett service enligt behoven bland arbetskraften, inklusive kartläggning, identifiering och komplettering av kompetensen, flerspråkig karriärhandledning, snabba kanaler för sysselsättning och stöd på arbetsplatsen. Möjligheten att utnyttja kompetenscentrets goda praxis inom andra tjänster inom sektorn för fostran och utbildning utreds och utvidgas.
- Utbildningstjänsterna passas samman med stadens stödtjänster för sysselsättning och arbetsförmåga, sysselsättningstjänsterna för vuxna och unga, arbets- och näringsförvaltningens tjänster samt övriga tjänster som stöder integrationen. Åtgärder i enlighet med målen i sektorns och stadskansliets samarbetsavtal genomförs.
- Till stöd för det lärande som sker på arbetsplatser utvecklas nya inlärningsmetoder för finska/svenska tillsammans med klienterna. Läroavtalsverksamheten utvecklas som metod för inhämtning av arbetserfarenhet, avläggande av examina och delexamina samt som en kanal ut på den öppna arbetsmarknaden.

3. Kompetensutveckling och rekrytering

Mål

- a) Personalens kompetens ökas inom följande utbildningshelheter:
 - pedagogisk språkmedvetenhet och färdighet att tillämpa den i arbetet
 - förmågan att identifiera och acceptera kunskap som de lärande inhämtat på annat håll
 - förmågan att identifiera och ingripa i diskriminering och rasism
- b) 50 procent av personalen vid verksamhetsställen deltar i åtgärder som stärker kompetensen och verksamhetskulturen förändras till följd av lärandet.
- c) Komplettering av kompetensen bland yrkesverksamma med utländsk bakgrund inom sektorn för fostran och utbildning stöds och karriärutvecklingen förverkligas.
- d) Andelen yrkesverksamma personer med utländsk bakgrund inom sektorn för fostran och utbildning närmar sig andelen av hela befolkningen i arbetsför ålder som arbetar i daghem, lekpark, skolor, vid läroinrättningar, institut och inom förvaltningen.

Åtgärder

- Åtgärderna för kompetensutveckling bland personalen görs till en del av kompetensutvecklingsplanen för sektorn åren 2018–21. I de årliga verksamhetsplanerna preciseras målen enligt verksamhetsställe för olika personalgrupper och för förändringen av verksamhetskulturen.
- Kunskapsdelning möjliggörs genom kollegialt mentorskap och arbetsrotation. Dessutom nyttjas åtgärderna för kompetensutveckling genom introduktion och andra vidareutbildningar.
- Sektorn för fostran och utbildning söker aktivt samarbetspartner för att få fler platser för arbetsprövning, lönestödsarbete, praktik, rekryteringsutbildning och läroavtalsarbete för personer med utländsk bakgrund. Förutsättningarna förbättras för att så många som möjligt av dem som väljs ut för arbetsprövning eller rekryteringsutbildning ska ha möjlighet att fortsätta till läroavtalsutbildning inom sektorn för fostran och utbildning. Karriärutvecklingen för personer med utländsk bakgrund stöds inom sektorn för fostran och utbildning genom examensinriktad fortbildning och komplettering av formell behörighet.
- I rekryteringsprocessen fäster man uppmärksamhet vid ett tydligt språk i arbetsbeskrivning och orientering samt vid mångfalden av rekryteringskanaler. Vid rekrytering fullföljs positiv särbehandling som innebär att man av två lika meriterade sökande väljer den som hör till en underrepresenterad grupp vilket främjar jämlikhet.
- Mångsidig undervisning i det arbetsspråk som krävs i yrket erbjuds i form av närundervisning samt funktionellt vid sidan av arbetet.

Indikatorer

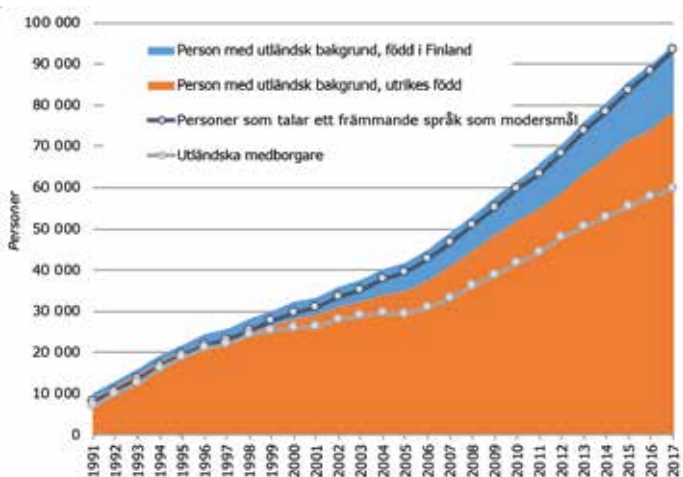
1. Deltagande bland 3–6-åringar i kommunal eller privat småbarnspedagogik enligt modersmål och åldersgrupp och region. Informationskälla: Sektorn för fostran och utbildning och FPA
2. Inlärningsresultat för elever med utländsk bakgrund inom nationella och internationella uppföljningsstudier. Informationskälla: Under utredning
3. Det relativa antalet hemmavarande föräldrar som deltar i undervisning i finska eller svenska och andelen av dem som går vidare. Informationskälla: Statistik för Kotiva-kurserna vid yrkesinstitutet Stadin ammatti- ja aikuisopisto
4. Andelen av alla elever med utländsk bakgrund som upplevt mobbning i årsklasserna 4, 5, 8 och 9. Informationskälla: enkäten Hälsa i skolan, stadsforskning och -statistik
5. Andelen elever som blivit utan utbildningsplats vid den gemensamma antagningen, enligt grundskolans ort och modersmålet (inte antagits respektive inte tagit emot studieplatsen). Informationskälla: Utbildningsstyrelsen, stadsforskning och -statistik
6. Andelen 16–18-åringar som avlägger en examen på andra stadiet, enligt modersmål och kön – gymnasieutbildning och yrkesutbildning separat. Informationskälla: Statistikcentralen, stadsforskning och -statistik
7. Andelen personer med finländsk bakgrund och invandrare av andra generationen som avlagt examina efter det grundläggande stadiet, enligt årsgrupp och kön. Informationskälla: Statistikcentralen, stadsforskning och -statistik
8. Ungdomar utan utbildning och arbete per åldersgrupp enligt modersmål och kön (16–29 år gamla och preciserat 16–24 år gamla). Informationskälla: Statistikcentralen
9. Andelen personer som sysselsatts ett år efter avlagd examen, enligt utbildningsanordnaren. Informationskälla: Utbildningsstyrelsen
10. Det procentuella antalet personer som deltagit i kompetensutveckling samt påvisande av kunskaper i språkmedvetenhet och mångformighet i det praktiska arbetet. Informationskälla: utbildnings- och evenemangskalendern, verksamhetsplaner, självvärdering, verktyg för kunskapsbaserat ledarskap

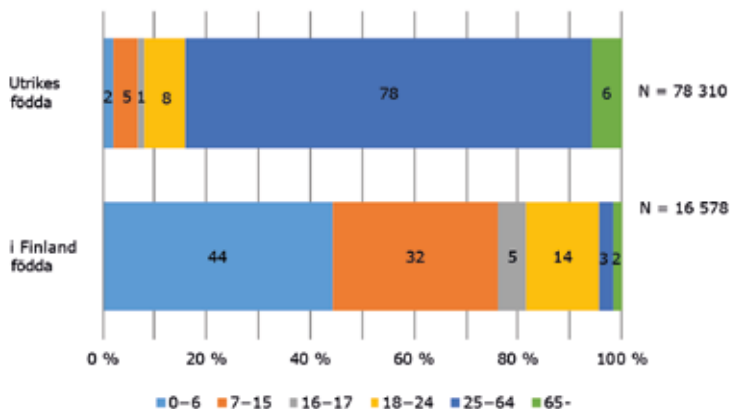
Bilaga 1

Personer med utländsk bakgrund, personer som talar ett främmande språk som modersmål och utländska medborgare i Helsingfors vid ingången av året, 1991–2017

Källa: Statistikcentralen och stadsforskning och -statistik för Helsingfors.

Åldersstrukturen bland personer med utländsk bakgrund enligt födelseland 1.1.2017

Källa: Statistikcentralen och stadsforskning och -statistik för Helsingfors.

Helsingfors